

انتخاب بهترین الگو در خصوص محاسبه مدیریت سود در شرکتهای پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران

بابک گواهی (نویسنده مسئول): کارشناس ارشد حسابداری - کارشناس حسابداری دانشگاه پیام نور
آدرس محل کار: دانشگاه پیام نور مرکز اردبیل - اردبیل - خیابان دانشگاه - جنب دریاچه شورابیل
نشانی: اردبیل - خیابان دانشگاه - خیابان شهید یسری - کوچه قدس 5 - پلاک 4
کد پستی: 5619744141 - تلفن: 2255079 - همراه: 09144541445
ایمیل: b.govahi60@gmail.com

رضا بیگ زاده ننه کران: کارشناس ارشد مدیریت اجرایی - سرممیز IMS شرکت ISC/KQR استرالیا .
آدرس محل کار: کیلومتر 17 جاده اردبیل به خلخال - سایت پتروشیمی اردبیل .
نشانی: اردبیل - خیابان دانشگاه - خیابان شهید یسری - کوچه قدس 9 - کوچه شقایق - پلاک 51 .
کد پستی: 5619736464 - تلفن: 5511821 - همراه: 09145311070
ایمیل: Breza9050@gmail.com

علیرضا اقبالی عموقین: کارشناس ارشد حسابداری - عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد (مربی)
آدرس محل کار: دانشکده فنی و حرفه ای سما واحد اردبیل - خیابان شهید باکری - سه راه اتوبوس رانی
نشانی: اردبیل - خیابان شهید عفور جدی - جنب بیمارستان امام - کوچه فرهنگ - پلاک 73
کد پستی: 5619647175 - تلفن: 5518746 - همراه: 09144512689
ایمیل: alireza.egbali@gmail.com

انتخاب بهترین الگو در خصوص محاسبه مدیریت سود در شرکتهای پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران

چکیده

هدف این پژوهش مطالعه الگوهای موجود در خصوص مدیریت سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به منظور دستیابی به مناسب ترین مدل جهت ارزیابی مدیریت سود در محیط بازار کشور می باشد. از آنجایی که اقلام تعهدی نقش به سزایی در مدیریت سود بازی می کنند لذا به عنوان متغیر وابسته با استفاده از پنج مدل مطرح (جونز، جونز تعدیل شده، کاسنیک، کاسنیک تعدیل شده و جونز و دچو، سلوان و سونی) مورد بررسی قرار گرفت.

در این پژوهش 70 شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی 1384 تا 1390 بررسی شده است. جهت آزمون فرضیات از مدل رگرسیون استفاده شده است. یافته های آزمون فرضیات به ترتیب ضریب 0/254 برای مدل کاسنیک، 0/235 برای مدل کاسنیک تعدیل شده، 0/035 برای مدل تعدیل شده جونز و دچو، سلوان و سونی، 0/019 برای مدل تعدیل شده جونز و 0/004 برای مدل جونز، حاکی از آن است که در میان پنج مدل مذکور مدل کاسنیک بیشترین همبستگی را بدست می دهد. با توجه به اینکه در اکثریت قریب به اتفاق تحقیقات داخلی در این زمینه از مدل تعدیل شده جونز استفاده شده است می توان استفاده از مدل مذکور را با توجه به شرایط بومی مورد تردید قرار داده و مدل کاسنیک را به عنوان الگوی مناسب برای بررسی مدیریت سود در شرکتهای پیشنهاد کرد.

واژگان کلیدی: الگوهای مدیریت سود (جونز، جونز تعدیل شده، کاسنیک) - اقلام تعهدی - مدیریت سود.

1- مقدمه

یکی از اهداف اصلی مدیران از مدیریت سود، ایجاد یک جریان باثبات تر به منظور پشتیبانی از سطح سود پرداختی بالاتر می باشد. جریان سود با ثبات تر می تواند به عنوان ریسک پایین تر درک شود که منجر به قیمت سهام بالاتر و هزینه های استقراض پایین تر می گردد. تمایل مدیریت واحد تجاری برای افزایش قدرت پیش بینی سرمایه گذاران و کاهش ریسک شرکت، از طریق ثبات سود و کاهش نوسانات آن، از دیگر اهداف هموارسازی سود تلقی می شود (پورحیدری، 1385).

نوسانات سطح سود می تواند بر ریسک شرکت و در نتیجه هزینه سرمایه شرکت موثر واقع شود (رونی بارنز، 2001). این امر می تواند در قراردادهای بدهی آتی شرکت و در نتیجه پرداختهای سود نقدی در آینده تاثیر گذار باشد.

سود یکی از اساسی ترین عناصر صورتهای مالی می باشد که همواره مورد توجه قرار گرفته است و از آن به عنوان معیاری برای ارزیابی تداوم فعالیت، کارایی و بازنگری ساختار قراردادهای سود، پیش بینی جریان های نقدی آتی برای سرمایه گذاران استفاده می شود (اقبال عموقین، 1387). در این راستا، افراد در جستجوی دست یابی به کیفیت سود برای پیش بینی جریان نقدی آتی هستند، زیرا در صورت ارائه صورتهای مالی با کیفیت، میزان استفاده سرمایه گذاران از آنها افزایش می یابد. به رغم اینکه شواهد نشان می دهد سود حسابداری شاخص خوبی برای بازده سهام است، اما استفاده از رویکرد معاملات و محدودیت های محافظه کاری و اهمیت در تعیین سود حسابداری باعث شده است که برخی تحلیل گران به این نتیجه برسند که سود اقتصادی نسبت به سود حسابداری، شاخص بهتری برای پیش بینی جریان های نقدی است (اسماعیلی، 1385).

مدلهای مختلفی در جهت محاسبه و ارزیابی مدیریت سود وجود دارد (جونز، تعدیل شده جونز و دیچوو، سلوان و سوونی، کاسنیک، تعدیل شده جونز 2، کاسنیک تعدیل شده). با توجه به ارزیابی مدیریت سود از جنبه های گوناگون و همچنین ضرورت شناسایی و بومی سازی مناسب ترین مدل ارزیابی در این خصوص، می بایست الگوهای مدیریت سود تجزیه و تحلیل گردد و بهترین مدل برای ارزیابی مدیریت سود انتخاب گردد. در ایران بیشتر تحقیقات در خصوص مدیریت سود با استفاده از مدل تعدیل شده جونز صورت گرفته است که دلیل استفاده از این مدل به صراحت بیان نشده است. و تاکید استفاده کنندگان از این مدل بیشتر مستند به تحقیقات خارجیست.

2- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

2-1- محاسبه مدیریت سود

فرآیند اندازه گیری سود، روش‌های اندازه گیری سود و نتایج به دست آمده نقشی اساسی در واحد تجاری ایفا می‌کند. در بیشتر موارد از این معیار به عنوان شاخص مناسبی جهت ارزیابی توانایی واحد تجاری در تداوم فعالیت‌های خود استفاده می‌شود. یکی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین وظایف سود حسابداری این است که سرمایه‌گذاران و سایر افراد ذینفع به سود گزارش شده توجه خاصی دارند و در بیشتر موارد این عامل به عنوان یک معیار کلیدی در تصمیم‌گیری‌های آنها مورد استفاده قرار می‌گیرد. (لیتلتون، کوهلر، ایجیری و ماتز)

مال‌فورد و کامسیکی نیز بر این باورند که سود گزارش شده تأثیر بسیار قوی و گسترده‌ای روی تمامی فعالیت‌های بازرگانی یک واحد تجاری و همچنین اخذ تصمیمات مالی توسط مدیران دارد. از یک سو برای مدیران دستیابی به پیشگویی‌های تحلیل‌گران مالی و برآوردن انتظارات بازار و از سوی دیگر با مد نظر قرار دادن تضاد منافع میان مالکان و مدیران و نیز مبنا قرار گرفتن سود حسابداری به عنوان یک معیار کلیدی برای تصمیم‌گیری این انگیزه ایجاد می‌شود تا مدیران واحد تجاری سود حسابداری را دستکاری کنند. در ادبیات حسابداری دانشگاهیان، افراد حرفه‌ای و قانون‌گذاران فاکتورهای متنوعی را به عنوان محرک و انگیزه‌های مدیریت سود مطرح نموده‌اند که در زیر به برخی فاکتورهای مهم اشاره می‌شود.

2-2- الگوهای موجود مدیریت سود

برای جداسازی بخش اختیاری از کل اقلام تعهدی از الگوهای مختلفی استفاده می‌شود. در این تحقیق مدل‌های مختلف مدیریت سود (جونز، تعدیل شده جونز و دیچوو، سلوان و سوونی، کاسنیک، تعدیل شده جونز²، کاسنیک تعدیل شده) مدنظر قرار گرفته است.

الگوی جونز (1991):

$$ACCR_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 \Delta REV_{it} + \alpha_2 PPE_{it} + \epsilon_{it}$$

در این الگو:

ACCR = کل اقلام تعهدی

ΔREV = تغییر در درآمد از سال $t-1$ تا سال t ($REV_t - REV_{t-1}$)

PPE = ناخالص اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات در سال t

الگوی تعدیل شده جونز و دیچوو، سلوان و سوونی (1995)

$$ACCR_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 [\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it}] + \alpha_2 RPE_{it} + \epsilon_{it}$$

در این الگو:

$REC_t - REC_{t-1}$ تا سال $t-1$ تا سال t از تغییر در خالص حسابهای دریافتی

الگوی کاسنیک 1999

$$ACCRit = \alpha_0 + \alpha_1 [\Delta REVit - \Delta RECit] + \alpha_2 RPEit + \alpha_3 \Delta CFOit + \epsilon it$$

در این مدل:

$$\Delta CFO = \text{تغییر در جریانهای نقدی عملیاتی از سال } t-1 \text{ تا سال } t \text{ (CFO}_t - \text{CFO}_{t-1})$$

این الگو از دو جنبه، الگوی جونز را تعدیل می کند. اولین و اصلی ترین تعدیل، وارد کردن تغییر در خالص وجه نقد ناشی از عملیات به عنوان سومین متغیر مستقل است. شواهد و تحقیقات تجربی اخیر نشان می دهد که اقلام تعهدی با تغییرات جریانهای وجه نقد همبستگی منفی دارد، که این موضوع احتمالاً به دلیل ماهیت الگوی حسابداری است (دچو، 1994). بنابراین بخش موقت جریانهای وجه نقد بر مجموع کل اقلام تعهدی تأثیری غیراختیاری خواهد داشت که قسمتی از این جزء غیراختیاری اقلام تعهدی را می توان با تعدیل کل اقلام تعهدی به اندازه تغییرات وجه نقد ناشی از عملیات، شناسایی کرد.

دومین تغییر نسبت به الگوی جونز سست کردن فرض برونزا بودن درآمدها است. زمانبندی شناسایی درآمدها روشی است که اغلب توسط مدیران برای مدیریت سودهای گزارش شده مورد استفاده قرار می گیرد. حال اگر در طراحی الگو، درآمد عاملی برونزا تلقی شود که خارج از اعمال نظر مدیریت است، الگوی ارائه شده نخواهد توانست مدیریت سود را از طریق زمانبندی شناسایی درآمدها کشف کند و در نتیجه قدرت کشف مدیریت سود توسط الگو ضعیف خواهد بود. با پیروی از دچو و همکاران (1995) این مشکل را می توان با تعدیل متغیر درآمد به اندازه تغییرات در حسابهای دریافتی تسکین کرد (کاسنیک، 1999). موجودی مواد و کالا در شرکتهای ایرانی بخش قابل توجهی از داراییهای جاری شرکتهای را تشکیل می دهد و با وجود تورم زیاد در اقتصاد ایران ابزار قابل استفاده ای برای مدیریت سود به شمار میرود. بر همین اساس در اینجا تغییرات موجودی کالا را به دو الگوی تعدیل شده جونز و کاسنیک (1999) اضافه می کنیم. فرض بر این است که در موقعیت افزایشی سطح عمومی قیمتها کاهش در موجودیهای مواد و کالا نسبت به سال قبل موجب افزایش درآمدها به صورت اختیاری خواهد شد. بنابراین تغییرات در موجودی کالا را به تغییرات در درآمدها در دو الگوی تعدیل شده جونز و کاسنیک اضافه خواهیم کرد. با این کار تغییرات در موجودی کالا که فرض شده است اختیاری و تحت کنترل مدیریت است، از اقلام تعهدی غیراختیاری در دو الگو خارج می شود. این الگوها را الگوی تعدیل شده جونز شماره 2 و الگوی تعدیل شده کاسنیک نامگذاری میکنیم و به شرح زیر ارائه می دهیم:

الگوی تعدیل شده جونز 2

$$ACCRit = \alpha_0 + \alpha_1 [\Delta REVit - \Delta RECit + \Delta INVit] + \alpha_2 PPEit + \epsilon it$$

$$\Delta INV = \text{تغییر در موجودی مواد و کالا از سال } t-1 \text{ تا سال } t \text{ (INV}_t - \text{INV}_{t-1})$$

مدل تعدیل شده کاسنیک

$$ACCRit = \alpha_0 + \alpha_1 [\Delta REVit - \Delta RECit + \Delta INVit] + \alpha_2 PPEit + \alpha_3 \Delta CFOit + \varepsilon it$$

لازم به ذکر است که در این الگوها فوق، اقلام تعهدی غیراختیاری (NDAC) به صورت باقیمانده ها (DAC) ارزشهای تثبیت شده است و اقلام تعهدی اختیاری تعریف می شود. به علاوه در این الگوها، برای استاندارد کردن و موزون شدن عوامل به منظور کاهش نوسانات، از جمع کل داراییهای شرکت در ابتدای هر دوره استفاده شده است.

3- توسعه فرضیه ها و مدل مفهومی:

- 1- مدل جونز 1991 نسبت به سایر مدلها بیشترین همبستگی را با مدیریت سود دارد.
- 2- مدل تعدیل شده جونز و دیچوو، سلوان و سوونی 1995 نسبت به سایر مدلها بیشترین همبستگی را با مدیریت سود دارد.
- 3- مدل کاسنیک 1999 نسبت به سایر مدلها بیشترین همبستگی را با مدیریت سود دارد.
- 4- مدل تعدیل شده جونز 2 نسبت به سایر مدلها بیشترین همبستگی را با مدیریت سود دارد.
- 5- مدل تعدیل شده کاسنیک نسبت به سایر مدلها بیشترین همبستگی را با مدیریت سود دارد.

4- روش تحقیق

از جهت هدف، این تحقیق از نوع کاربردی است. این نوع تحقیق ها از آن جهت که می تواند مورد استفاده سازمان بورس اوراق بهادار، تحلیل گران مالی و کارگزاران بورس، مدیران مالی شرکتها، دانشگاهها و مراکز آموزش عالی و پژوهشگران، سازمان حسابرسی قرار گیرد، کاربردی است. از جهت روش استنتاج، این تحقیق از نوع توصیفی - تحلیلی می باشد. تحقیق توصیفی آنچه را که هست بدون دخل و تصرف توصیف و تفسیر می کند. این نوع از تحقیق شامل جمع آوری اطلاعات به منظور آزمون فرضیه یا پاسخ به سوالات مربوط به وضعیت فعلی موضوع مورد مطالعه می باشد.

4-1- نمونه آماری

- از بین جامعه آماری شرکتهایی که دارای شرایط زیر باشند به عنوان نمونه آماری انتخاب می شوند:
- 1- قبل از سال 1384 در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده و تا سال 1391 در بورس فعالیت داشته اند.
 - 2- برخی شرکتهای پذیرفته شده در بورس شامل بانکها و مؤسسات مالی، شرکتهای سرمایه گذاری، واسطه گری مالی، شرکتهای هلدینگ، که ساختار گزارشگری جداگانه ای دارند، از نمونه حذف می شوند.

3- پایان سال مالی آنها 29 اسفند باشد.

4- در دوره مورد بررسی توقف نماد بیش از چهار ماه نداشته باشند.

پس از اعمال محدودیت‌های فوق، 70 شرکت برای بررسی انتخاب شدند.

5- نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها

1-5- نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول

نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول که به شرح فرضیه آماری زیر بیان گردیده، انجام گرفته است، بصورت کلی (1383-1390) در زیر آورده شده است:

نتایج حاصل از مدل جونز 1991

$ACCR_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 \Delta REV_{it} + \alpha_2 RPE_{it} + \varepsilon_{it}$				
sig = .۱۴۷		D.W = ۱,۹۰۷		روش: Enter
نتیجه	sig	T آماره	ضریب متغیر	متغیر توضیحی
تاثیر دارد	.۰۱۸	۲,۳۷۶	۱,۰۴۱	مقدار ثابت
تاثیر ندارد	.۶۷۰	-۰,۴۲۶	-۰,۰۱۶	ΔREV
تاثیر ندارد	.۱۷۷	-۱,۳۵۱	-۰,۰۵۰	RPE
		Adj R ^۲ = .۰۰۴		

با توجه به جدول ملاحظه می‌شود که مقدار $\text{sig} = 0/147$ در سطح اطمینان 95% بیشتر از 5% می‌باشد. لذا مدل رگرسیونی معنادار نبوده و فرض خطی بودن مدل تایید نمی‌شود. میزان ضریب تعیین تعدیل شده 0/004 می‌باشد. آزمون آماره t در رگرسیون معمولی: مقدار sig متغیر ΔREV (0/67) بیانگر عدم وجود رابطه بین اقلام تعهدی و تغییر در درآمد در سطح اطمینان 0/95 است. همچنین مقدار ضریب متغیر ΔREV و PPE منفی می‌باشد که نشان‌دهنده وجود رابطه بسیار ضعیف منفی بین اقلام تعهدی و تغییر در درآمد و ناخالص دارایی‌ها می‌باشد.

2-5- نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم

نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم که به شرح فرضیه آماری زیر بیان گردیده، انجام گرفته است، بصورت کلی (1383-1390) در زیر آورده شده است:

نتایج حاصل از مدل تعدیل شده جونز و دیچوو، سلوان و سوونی 1995

$ACCRit = a_0 + a_1 [\Delta REVit - \Delta RECit] + a_2 RPEit + \varepsilon it$				
sig = .000		D.W= ۱,۹۳۲		Enter روش:
نتیجه	sig	T آماره	ضریب متغیر	متغیر توضیحی
تاثیر دارد	.۰۱۷	۲,۳۹۹	.۸۹۶	مقدار ثابت
تاثیر دارد	.۰۰۰	-۳,۹۶۷	-.۱۱۷	$[\Delta REVit - \Delta RECit]$
تاثیر ندارد	.۱۷۰	-۱,۳۷۳	-.۰۴۲	RPE
		Adj R ^۲ = .۰۳۵		

با توجه به جدول ملاحظه می شود که مقدار sig = 0/000 در سطح اطمینان 95% کمتر از 5% می باشد. لذا مدل رگرسیونی معنادار بوده و فرض خطی بودن مدل تایید می شود. میزان ضریب تعیین تعدیل شده 0/035 می باشد. آزمون آماره t در رگرسیون معمولی: مقدار sig متغیر ($\Delta REVit - \Delta RECit$) (0/000) بیانگر وجود رابطه بین این متغیر و ارقام تعهدی در سطح اطمینان 0/95 است. همچنین مقدار ضریب متغیر های مستقل منفی می باشد که نشان دهنده وجود رابطه معکوس بین متغیر وابسته و مستقل می باشد.

3-5- نتایج حاصل از آزمون فرضیه سوم

نتایج حاصل از آزمون فرضیه سوم که به شرح فرضیه آماری زیر بیان گردیده، انجام گرفته است، بصورت کلی (1383-1390) در زیر آورده شده است:

نتایج حاصل از مدل کاسنیک 1999

$ACCR_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 [\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it}] + \alpha_2 RPE_{it} + \alpha_3 \Delta CFO_{it} + \varepsilon_{it}$				
sig = .۰۰۰۰		D.W= ۱,۸۷۹		روش: Enter
نتیجه	sig	T آماره	ضریب متغیر	متغیر توضیحی
تاثیر دارد	.۰۰۰۰	۵,۵۵۲	۱,۸۷۹	مقدار ثابت
تاثیر دارد	.۰۰۰۱	-۳,۳۹۶	-.۰۸۹	$[\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it}]$
تاثیر دارد	.۰۰۰۰	۶,۵۶۱	.۲۳۳	<i>RPE</i>
تاثیر دارد	.۰۰۰۰	-۱۱,۹۳۸	-.۳۹۰	<i>ΔCFO</i>
		Adj R ^۲ = .۲۵۴		

با توجه به جدول ملاحظه می‌شود که مقدار sig = 0/000 در سطح اطمینان 95% کمتر از 5% می‌باشد. لذا مدل رگرسیونی معنادار بوده و فرض خطی بودن مدل تایید می‌شود. میزان ضریب تعیین تعدیل شده 0/254 می‌باشد. آزمون آماره t در رگرسیون معمولی: مقدار sig متغیرهای مستقل (0/000) بیانگر وجود رابطه بین اقلام تعهدی و متغیرهای مستقل در سطح اطمینان 0/95 است.

4-5- نتایج حاصل از آزمون فرضیه چهارم

نتایج حاصل از آزمون فرضیه چهارم که به شرح فرضیه آماری زیر بیان گردیده، انجام گرفته است، بصورت کلی (1383-1390) در زیر آورده شده است:

نتایج حاصل از مدل تعدیل شده جونز 2

$ACCR_{it} = a_0 + a_1 [\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it} + \Delta INV_{it}] + a_2 RPE_{it} + \epsilon_{it}$				
sig = .004		D.W= ۱,۹۱۲		روشن: Enter
نتیجه	sig	Tآماره	ضریب متغیر	متغیر توضیحی
تاثیر دارد	.010	۲,۵۸۲	۱,۰۶۵	مقدار ثابت
تاثیر دارد	.002	-۳,۱۴۸	-.۰۷۷	$t\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it} + \Delta INV$
تاثیر ندارد	.۷۲۹	.۳۴۷	.۰۱۲	RPE
		$R^2 = .019$		

با توجه به جدول ملاحظه می شود که مقدار $sig = 0/004$ در سطح اطمینان 95% کمتر از 5% می باشد. لذا مدل رگرسیونی معنادار بوده و فرض خطی بودن مدل تایید می شود. میزان ضریب تعیین تعدیل شده 0/019 می باشد. آزمون آماره t در رگرسیون معمولی: مقدار sig متغیر $\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it} + \Delta INV_{it}$ ، (0/002) بیانگر وجود رابطه بین این متغیر و اقلام تعهدی در سطح اطمینان 95/0 است.

5-5- نتایج حاصل از آزمون فرضیه پنجم

نتایج حاصل از آزمون فرضیه پنجم که به شرح فرضیه آماری زیر بیان گردیده، انجام گرفته است، بصورت کلی (90-83) در زیر آورده شده است:

نتایج حاصل از مدل تعدیل شده کاسنیک

$ACCR_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 [\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it} + \Delta INV_{it}] + \alpha_2 RPE_{it} + \alpha_3 \Delta CFO_{it} + \varepsilon_{it}$				
sig = .000		D.W = ۱,۸۴۶		روش: Enter
نتیجه	sig	T آماره	ضریب متغیر	متغیر توضیحی
تاثیر دارد	.000	۴,۳۱۵	۱,۵۸۳	مقدار ثابت
تاثیر ندارد	.۵۷۸	.۵۵۶	.۰۱۳	$\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it} + \Delta INV_{it}$
تاثیر دارد	.000	۶,۶۸۱	.۲۴۹	RPE
تاثیر دارد	.000	-۱۱,۵۹۸	-.۴۰۸	ΔCFO
		$R^2 = .۲۳۵$		

با توجه به جدول ملاحظه می شود که مقدار $sig = 0/000$ در سطح اطمینان 95% کمتر از 5% می باشد. لذا مدل رگرسیونی معنادار بوده و فرض خطی بودن مدل تایید می شود. میزان ضریب تعیین تعدیل شده $0/235$ می باشد. آزمون آماره t در رگرسیون معمولی: مقدار sig متغیر $\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it} + \Delta INV_{it}$ (0/578) بیانگر عدم وجود رابطه این متغیر و اقلام تعهدی در سطح اطمینان 0/95 است. همچنین مقدار ضریب متغیر CFO برابر با (-.408) می باشد که نشان دهنده وجود رابطه منفی بین جریان نقدی و اقلام تعهدی می باشد.

6- بحث و نتیجه گیری

گزارشگری سود از دیدگاه تئوریسین ها و افراد حرفه ای در زمره ی بحث انگیزترین مباحث حسابداری بوده است. حتی با وجود استاندارد های پذیرفته شده حسابداری، به دلیل نبود یک تئوری فراگیر، همچنان در خصوص کیفیت بخشی و مدیریت آن اختلاف نظر وجود دارد. بنابراین بررسی مدل های ارزیابی مدیریت سود و شناسایی مناسب ترین مدل بسیار ضروری خواهد بود. مدل های مختلفی در جهت محاسبه و ارزیابی مدیریت سود وجود دارد (جونز، تعدیل شده جونز و دیچوو، سلوان و سوونی، کاسنیک، تعدیل شده جونز 2، کاسنیک تعدیل شده). با توجه به ارزیابی مدیریت سود از جنبه های گوناگون و همچنین ضرورت شناسایی و بومی سازی مناسب ترین مدل ارزیابی در این خصوص، می بایست الگوهای مدیریت سود تجزیه و تحلیل گردد و بهترین مدل برای ارزیابی مدیریت سود انتخاب گردد. با توجه به جدول خلاصه نتایج آزمون فرضیات می توان نتیجه گرفت که: مدل کاسنیک 1999 نسبت به سایر مدلها بیشترین همبستگی را با مدیریت سود دارد.

در ایران بیشتر تحقیقات در خصوص مدیریت سود با استفاده از مدل تعدیل شده جونز صورت گرفته است (نمازی، ۱۳۹۰، ۴۴)، (مرادزاده، 1389)، (برادران حسن زاده، 1388)، (نوروش، 1387)، (ابراهیمی کردلر، 1387)، (بولو، 1391)، (مرادزاده، 1391)، (مشکی، 1390)، (خواجوی، 1390) و (بهار، 1389) که دلیل استفاده از این مدل به صراحت بیان نشده است. تاکید استفاده کنندگان از این مدل بیشتر مستند به تحقیقات خارجیست. با توجه به نتایج بدست آمده مدل مذکور با داشتن ضریب تعیین تعدیل شده 0/019 بیانگر اشتباهات فاحش بکارگیری این مدل است. ضمناً مدل قدیمی تر جونز (1991) که بیشتر مورد توجه محققین بود، با عدم هم خطی مدل (پیش شرط اساسی)، ضعف چشمگیر این مدل را بیانگر است. این نتایج در راستای تحقیقات بهاری و همکاران ایشان می باشد که با مقایسه مدل های مختلف مدل تعدیل شده کاسنیک را پیشنهاد داده بودند و مدل های مرتبط با جونز را با توجه به شرایط حاکم بر بازار سرمایه ایران، مدل بومی اندازه گیری مدیریت سود ندانسته بودند.

6-1- پیشنهادات مبتنی بر نتایج تحقیق

- 1- براساس یافته های بهترین الگو با توجه به بالاترین ضریب تعیین تعدیل شده بدست آمده، مدل کاسنیک 1999 می باشد، این امر بیانگر ضعف های عدیده تحقیقاتی هستند که الگوی بکار گرفته برای اندازه گیری مدیریت سود، مدل های جونز و جونز تعدیل شده می باشد.
- 2- به تحلیل گران و سرمایه گذاران توصیه می شود که جهت تصمیم گیری های خود، متغیر اقلام تعهدی اختیاری شرکت که بیانگر میزان اعمال مدیریت سود می باشد را با استفاده از الگوی کاسنیک 1999 برآورد نمایند.
- 3- به سازمان بورس پیشنهاد می شود که سیستم اطلاع رسانی مناسبی درمورد اطلاعات بورس ایجاد کند، بطوریکه اطلاعات مورد نیاز برای انجام تجزیه و تحلیل های لازم، به موقع و به نحو مطلوبی در اختیار سرمایه گذاران، تحلیل گران، محققین و ... قرار گیرد. همچنین گسترش موسسات مشاوره و تحلیل گری و سایر عامل مرتبط با کارایی، جهت کارا نمودن بازار سرمایه.

منابع فارسی :

- ابراهیمی کردلر، علی و الهام حسنی آذربایانی (1385)، بررسی مدیریت سود در زمان عرضه اولیه سهام به عموم در شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران، مجله بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره 45، پاییز 1385، صص 23-3
- بهار مقدم، مهدی و علی کوهی (1389)، بررسی نوع مدیریت سود در شرکتهای پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران، مجله دانش حسابداری، شماره 2، پاییز 1389، صص 93-75
- حساس یگانه، یحیی و رسول حیدری (1388)، عوامل مؤثر بر انتخاب داوطلبانه حسابرس، فصلنامه مطالعات حسابداری، شماره 22، تابستان 1388، صص 45-23
- حساس یگانه، یحیی و قاسم بولو و فاطمه فرخی نژاد (1389)، رابطه بین اقلام تعهدی اختیاری و گزارش حسابرس، فصلنامه دانش حسابرسی، شماره 3، زمستان 1389، صص 20-6
- علوی طبری، سید حسین و سید احمد خلیفه سلطان و ندا شهیندیان (1388)، کیفیت حسابرسی و پیش بینی سود، مجله تحقیقات حسابداری، شماره 3، پاییز 1388، صص 14-1
- محرمی، بهرام (1378)، اهمیت ویژگیهای مؤسسات حسابرسی در فرآیند انتخاب حسابرس توسط شرکتهای واکنیزه های تغییر حسابرس در میان شرکتهای ایرانی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، دانشکده علوم اداری و مدیریت بازرگانی، صص 11
- نوروش، ایرج و سحر سپاسی و محمدرضا نیکبخت (1384)، بررسی مدیریت سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، دوره بیست و دوم، شماره 2، تابستان 1384، صص 177-165

منايع لآتیین :

- Barton,J.and P.stmko(٢٠٠٢).The balance sheet as an earnings management constraint.The Accounting Review ٧٧:١٢٧,-Cohen D.A.,Zarowin P.(٢٠٠٨)."Accrual-Based and Real Earnings Management Activities around Seasoned Equityofferings".Working paper ,Available at <http://ssrn.com/abstract=١٠٨١٩٣٩>
- Lai Kam Wah , Investment Opportunity and Audit Quality , department of Accountancy City University of Hong Kong,٢٠٠٢
- Kam-Wah Lai a, Ferdinand A. Gul “Was audit quality of Laventhol and Horwath poor?” Journal of Accounting and Public Policy , ٢٠٠٨
- Ming, L..”Corporate Governance, Auditor Choice and Auditor Switch Evidence from China” A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy, Hong Kong Baptist University , ٢٠٠٧
- Stephen R. Stubben Discretionary Revenues as a Measure of Earnings Management The University of North Carolina at Chapel Hill American Accounting Association, Vol. ٨٥, No. ٢ DOI: ١٠,٢٣٠٨/accr.٢٠١٠,٨٥,٢,٤٩٥,
- Tim Adam & Vidhan K. Goyal , The Investment Opportunity Set and its Proxy Variables:Theory and Evidence , M.I.T. – Sloan School of Management & Hong Kong University of Science , ٢٠٠٤

Selecting the best pattern concerning measuring the earnings management in the listed companies in the stock exchange of tehran.

Abstract

The purpose of this research was to study the patterns of earnings management of listed companies in Tehran Stock Exchange In order to achieve the most appropriate model for assessing the management of profits in the market environment is Since accruals earnings management may play a significant role in So as the dependent variable using the five models (Jones, Jvnztdyl by Kasnyk, Kasnyk adjusted Vjvnzv Dchy, Slvan and Sony) were studied.

In this study V• companies listed in Tehran Stock Exchange for the period ۱۳۸۴ to ۱۳۹۰ have been reviewed To test the assumptions of the model used. Findings, test assumptions, the ratio of ۷۵٪• for the model Kasnyk, ۳۳٪• to model Kasnyk modified •۳۳٪• for the model adjusted Jvnzvdychv, Slvan and Sony, •۱۹٪• for adjustment model Jones and ••۴٪• for the Jones model The model suggests that the five most correlated model gives Kasnyk. Given that the vast majority of domestic research in this field has been modified Jones model One can use the model to suit local conditions disputed contract Kasnyk model as a suitable model for the management of the Company's profits.

Keywords: *earnings management, accruals, discretionary accruals*